

Van: DIE

Aan: M via DGES en S

cc.: T
DGPZOnderwerp: Europese politiek van Generaal de Gaulle
mede n.a.v. de geheime interne Franse nota.

Gaarne zou ik een bijdrage willen leveren aan de discussie binnen het departement over het Nederlandse beleid met betrekking tot de plannen van Generaal de Gaulle naar aanleiding van het ook U bekende geheime Franse document, een document dat ik overigens met bijzonder grote belangstelling heb gelezen.

1. Allereerst zou ik een drietal naar mijn mening onjuiste uitgangspunten welke in Nederland in omloop zijn voor het door Nederland te voeren beleid jegens de politieke plannen van de Generaal, willen signaleren. Deze onjuiste uitgangspunten zijn de volgende.

Er is een these dat Nederland zich toegevend moet betonen ten aanzien van de Europese plannen van de Generaal omdat een krachtig verzet hiertegen zou kunnen leiden tot een échec voor de Generaal. Een dergelijk échec zou de Generaal, nu zijn Algerijnse politiek is mislukt en de Franse Communauté ondanks zijn grote plannen uiteengevallen is, vrijwel zeker tot aftreden dwingen en zulks zou een ramp zijn voor Europa. Deze these lijkt mij ongegrond, omdat het mij uiterst onwaarschijnlijk lijkt dat de Generaal op grond van het niet lukken van zijn buitenlandse politiek tot aftreden zou worden gedwongen. Uitsluitend het Algerijnse vraagstuk zou hem, dunkt mij, tot heengaan kunnen nopen. De andere problemen spreken volstrekt onvoldoende tot de publieke opinie in Frankrijk.

Een andere theorie is dat men de Generaal in het Europese vlak enigszins tegemoet moet komen teneinde des te sterker te staan in de afwijzing van zijn plannen en ideeën met betrekking tot de NAVO. Ook deze gedachtengang lijkt mij gevaarlijk omdat de Franse plannen zowel ten aanzien van de NAVO als van Europa één geheel vormen en geboren zijn uit één visie en omdat elke concessie aan de Franse wensen in het Europese vlak de Franse positie met betrekking tot de NAVO slechts kan versterken. Het lijkt mij eerder verstandig hem ten aanzien van bepaalde redelijk lijkende eisen ten aanzien van de NAVO (of Europa) te steunen, dan hem concessies te doen op punten waartegen wij ernstige bezwaren hebben en die zijn hegemoniestreven slechts aanmoedigen.

Een andere these - Mej. Klompé verdedigde deze

- in -

MEMORANDUM

(Doorslag)

Van:

- 2 -

Aan:

Onderwerp:

in de Ministerraad - is dat wij wellicht beter ondergeschikt kunnen zijn aan Frankrijk dan gezamenlijk in Europa ten onder te gaan. Dit lijkt mij een vals alternatief. De werkelijkheid is, dunkt mij, dat het Franse streven het gevaar inhoudt Europa te verdelen en daarmee Europa uiteindelijk te verzwakken en wellicht zelfs met ondergang bedreigt.

2. In analogie met het Franse document zou ik willen stellen dat ook Nederland een tactiek moet ontwikkelen. Deze tactiek zou in sommige opzichten gelijkenis moeten vertonen met die welke in het Franse document wordt aangeprezen. Als een van de belangrijkste elementen hiervan vooral voor Nederland zie ik dat wij onze ideeën en standpunten steeds positief moeten formuleren. Terecht zegt het Franse document ergens "ne jamais être négatif". In de eindeloze woordensalvo's - het "rideau verbal" - is het nodig dat wij steeds weer stellen wat er wél moet gebeuren, wat wij wél willen, etc. Wij zullen moeten oppassen publiekelijk niet te zeer in een negatieve of defensieve positie te komen tegenover de Fransen. Komen wij in een positie van simpele keuze tussen ja en neen en moeten wij afwijzen, dan dient dit ook direkt categorisch te geschieden en niet aarzelend, teneinde de indruk te vermijden dat er met ons te marchanderen valt.

3. De belangrijkste positieve thesen waarop wij ons in de komende ongetwijfeld langdurige onderhandelingen met de Fransen en andere Europese landen zouden moeten baseren, lijken mij de volgende:

In de eerste plaats die van de Europese eenheid. Wij zijn ook pro federatie of confederatie (prettig nevelige begrippen). Wij willen een Europese eenheid zowel op politiek als op economisch gebied. De inwendige verdeeldheid is de ondergang van Europa.

Dit Europa dient echter alle Europese landen te omvatten waarin Engeland, Frankrijk en Duitsland de centrale kern vormen.

De wens alle vrije democratische landen van Europa te betrekken in deze (con)federatie is wellicht het meest centrale punt dat ons scheidt van de Fransen. Crucaal is in dit opzicht de verhouding Frankrijk - Engeland. De tactiek zou moeten zijn dat wij Frankrijk houden aan zijn verklaring dat Engeland bij Europa behoort. Hierop moeten wij Frankrijk vastpinnen en aan dit punt moeten wij steeds een luide prioriteit geven. Wij moeten eisen

- dat -

MEMORANDUM

(Doorslag)

Van:

- 3 -

Aan:

Onderwerp:

dat, wanneer de Zes initiatieven nemen voor een verdere Europese politieke samenwerking en een Europese confederatie, Engeland van meet af aan formeel wordt uitgenodigd er bij te komen en deel te nemen aan de uitwerking der plannen. Met nadruk moeten wij stellen dat het onverstandig zou zijn Engeland steeds voor de keus te stellen aan alles van de Zes deel te nemen of er buiten te blijven (zie Franse document pagina 12).

Kortom wij moeten stellen dat wij met de Generaal van mening zijn dat de wereldpolitieke situatie eist dat plannen moeten worden ontwikkeld en uitgewerkt voor de Europese confederatie maar dat deze plannen van meet af aan tezamen met Engeland en zo mogelijk ook met de andere Europese landen moeten worden uitgewerkt.

Het lijkt geen bezwaar dat wij zo nu en dan hardop betreuren dat naar onze mening het vooral Frankrijk en Engeland zijn die geen van beide werkelijk bereid zijn een dergelijke confederatie tot een realiteit te maken. Dit verwijt moeten wij evenredig toebedelen. Overwogen zou moeten worden of op de een of andere manier de kleinere Europese landen hier tot een soort gezamenlijke actie of verklaring zouden kunnen komen tegenover Frankrijk en Engeland.

4. Bij dit streven moeten wij in de eerste plaats nauw contact houden met de Duitsers. Het lijkt goed nog weer eens de aandacht te vestigen op de noodzaak de Duitse Bondsrepubliek duidelijk in te kapselen in het Westen. Tegen Frankrijk moeten wij zeggen dat de Zes helaas onvoldoende mogelijkheid biedt voor deze inkapseling en dat een grotere Europese groep hiertoe nodig is. Bij de Duitsers zelf moeten wij openlijke steun voor deze these trachten te krijgen.

/ Europese 5.

Wanneer wij ons vóór een confederatie uitspreken, dan moeten wij niet slechts stellen dat wij de bestaande Verdragen zullen handhaven, maar dan moeten wij verder gaan en bepleiten dat economische integratie van geheel Europa zou moeten geschieden naar het patroon van de EEG en naar de grondgedachten welke zijn neergelegd in de Europese Verdragen. Het argument hierbij is dat vele jaren studie, onderhandelen en ervaring ons hebben geleerd dat deze Verdragen bepaalde minima inhouden om de economische integratie te doen slagen.

Voorts lijkt mij dat wij de Franse these dat de Europese Verdragen een politieke bovenbouw of ombouw moeten hebben, kunnen steunen. Vanzelfsprekend zullen voorlopig de politieke beslissingen met unanimité moeten

- worden -

MEMORANDUM

(Doorslag)

Van:

- 4 -

Aan:

Onderwerp:

worden genomen. Tevens zouden wij ons daarbij kunnen aansluiten bij de Franse these dat het perspectief moet worden geopend op meerderheidsbeslissingen (liefst geen gewogen of gekwalificeerde meerderheid behalve wellicht een veto van Frankrijk, Engeland en Duitsland gezamenlijk). Zeker wanneer landen als Engeland deel uitmaken van de confederatie zal het hiermede zo'n vaart niet lopen.

6. Nederland zal veel meer dan Frankrijk het accent moeten leggen op de NAVO en de wijze waarop de NAVO kan worden versterkt.

Dit vereist echter dat wij ook enige ideeën kunnen geven over de verhouding en de taakverdeling tussen de Europese confederatie en de NAVO. Dit is een moeilijk punt. Het lijkt mij dat wij in ieder geval niet een Europese confederatie kunnen afwijzen of sceptisch kunnen bejegenen met een beroep op het politieke overleg in de NAVO. Ik dacht niet dat dit standpunt wezenlijk door de andere Europese landen wordt gedeeld; ook Engeland pleegt regelmatig politiek overleg in Gemeenbest-verband. Voorts kunnen wij stellen dat de Europese confederatie geen taak heeft op het gebied van de defensie. De belangrijkste taak van de Europese confederatie is het organiseren van zichzelf met name op economisch gebied. Tegenover de buitenwereld is er een taak te construeren voor Europa op het gebied van de hulpverlening met name aan Afrika en Latijns-Amerika naast datgene wat de Verenigde Staten doet.

Vooral op het punt van de hulpverlening moet Nederland m.i. bepleiten dat op korte termijn de Europese landen met belangen in Afrika bijeenkomen om tot een gemeenschappelijk beleid t.o.v. de economische en politieke ontwikkeling van dit werelddeel te geraken.

7. Een ander moeilijk punt ten aanzien waarvan wij een positief standpunt nodig hebben betreft het politieke secretariaat en de verschillende door Frankrijk voorgestelde Ministerscomité's. De beste houding lijkt mij de volgende: Dergelijke Ministerscomité's en eventueel ook een algemeen secretariaat zijn nuttig in een Europese confederatie wanneer deze alle Europese landen omvat. In het kader van het Europa van de Zes bestaat hieraan minder behoefte. Er functioneren reeds verschillende ministeriële comité's. Nodig lijkt dat deze gaan functioneren binnen het kader van de bestaande Gemeenschappen. Dit brengt mede dat zij steeds in Brussel moeten vergaderen en dat de voorbereiding ervan berust

- bij -

MEMORANDUM

(Doorslag)

Van:

- 5 -

Aan:

Onderwerp:

Remand

bij het Comité van Permanente Vertegenwoordigers. In deze gedachtengang is wel noodzakelijk dat dit Comité van Permanente Vertegenwoordigers een zwaardere status krijgt en in bepaalde gevallen ook meer dan op dit ogenblik wordt ~~gedaan~~ met personen van behoorlijk vooral ook politiek gezag in hun eigen land. Dit laatste lijkt mij reeds in ieder geval nodig gezien het karakter van de Raadsvergaderingen en het feit dat hierin de Ministers steeds minder verschijnen.

Mocht bij deze voorbereiding behoefte bestaan aan secretariële voorzieningen, dan kan men daartoe het huidige Secretariaat gebruiken, dat zelfs eventueel met een enkele functionaris daartoe zou kunnen worden uitgebreid.

Het belangrijkste punt in het overleg tussen de Zes lijkt mij echter dat men dit overleg voert met een grotere wil om door middel van compromissen tot resultaten te komen.

8. Tenslotte zou ik nog de volgende praktische suggesties willen doen.

1.

Is het niet goed bijgaand document onder de striktste geheimhouding ter inzage te geven aan de leden van de Kamercommissie voor de buitenlandse politiek? (En aan enkele andere Ministers).

*Heer - i.v.m.
Schuyt - vd. Joes →
Franse ambassade!*

Persoonlijk zou ik er een groot voorstander van zijn wanneer U de Nederlandse gedachten over de Europese confederatie, waarin dan wellicht een en ander van bovenstaande ideeën verwerkt zou kunnen worden, in een rede, welke veel publiciteit zou moeten genieten, uiteen zou kunnen zetten. Zou op dit gebied niet iets zijn te organiseren met de Europese Beweging? De aantrekkelijkheid hiervan lijkt mij dat Nederland daardoor publiekelijk is gecommitteerd op een aantal politieke stellingen vóór 5 december zowel tegenover het Nederlandse volk als tegenover de partner-landen.

2 november 1960.